

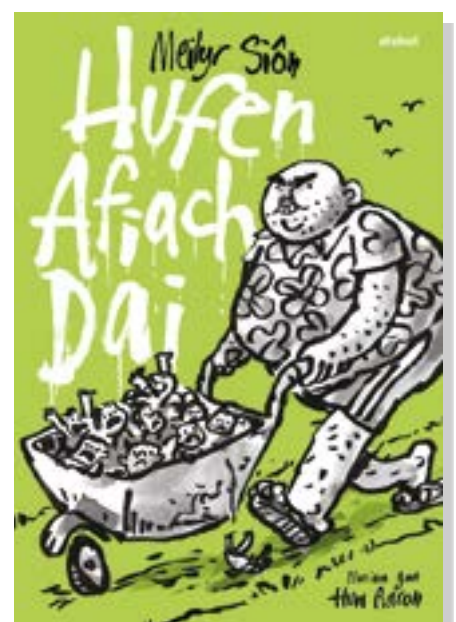
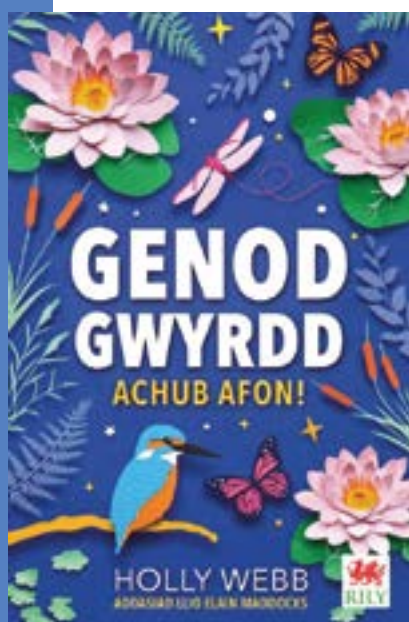
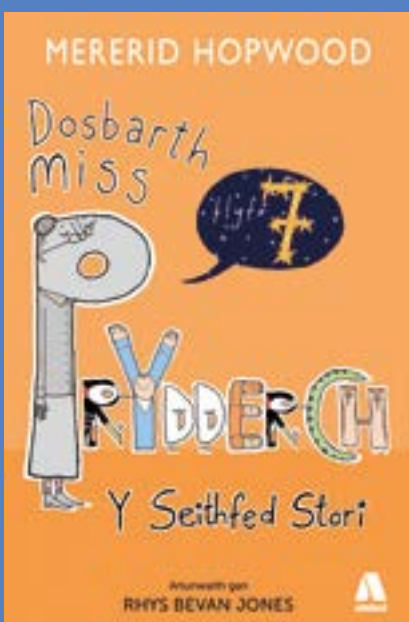
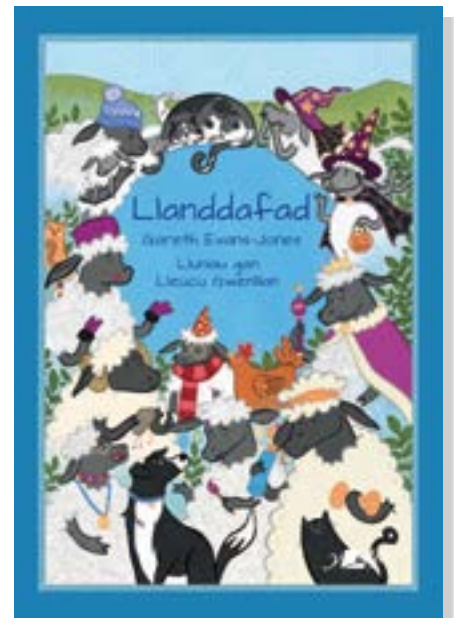
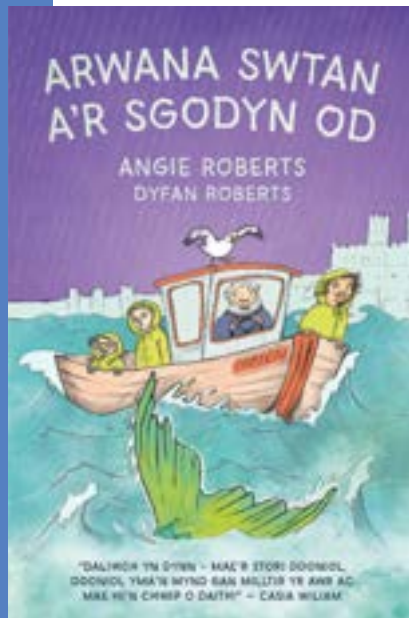
Canllawiau ar gyfer
Blynyddoedd 5 a 6
Cyfrwng Cymraeg

Her ddarllen hwyliog sy'n sbarduno
darllen er pleser i blant oed cynradd Cymru

GORNEST LYFRAU

2024-25

Cynnwys

	tudalen
Beth yw Gornest Lyfrau?	3
Sut mae'n gweithio?	4
Rhestr Ddarllen	5
Rowndiau Sirol: Y Drafodaeth, Enghreifftiau o bwyntiau trafod posib, Hysbyseb Hyrwyddo	7
Y Rownd Genedlaethol	10
Meini Prawf ar gyfer y dasg creu clawr a chreu broliant	11 +12
Amserlen 2024–25	13

Beth yw Gornest Lyfrau?

Prosiect blynyddol sydd yn annog darllenwyr ifanc Blynyddoedd 3–6 i ddarllen er pleser, trafod y llyfrau maen nhw'n eu darllen, a mwynhau paratoi fideo creadigol fel grŵp neu ddsbarth yn seiliedig ar un o'r llyfrau sydd ar y rhestr ddarllen, yw'r Ornest Lyfrau.

Gall ysgolion gystadlu yn y categorïau isod ac mae rhestr ddarllen ar gael ar gyfer:

- Blynyddoedd 3 a 4 (cyfrwng Cymraeg) ac ysgolion Trawsieithol
- Blynyddoedd 5 a 6 cyfrwng Cymraeg
- Blynyddoedd 3–6 cyfrwng Saesneg

Mae canllawiau ar gael ar gyfer y tri chategori uchod.

Mae'n her ddarllen hwyliog i blant oed cynradd Cymru sy'n:

- eu hannog plant i wirioni ar ddarllen a mwynhau llyfrau da
- meithrin agweddau cadarnhaol a hirdymor tuag at ddarllen
- cefnogi datblygiad llythrennedd emosiynol a meithrin sgiliau trafod, cyfathrebu a dadansoddi
- cyd-fynd â gofynion y Cwricwlwm trwy gynnig amrywiaeth o weithgareddau i unigolion a grwpiau ar draws y Meysydd Dysgu a Phrofiad
- hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth o lyfrau, awduron a darlunwyr
- dathlu safon eithriadol ym maes llenyddiaeth plant

Mae'r gystadleuaeth Gornest Lyfrau yn agored i Flynyddoedd 3–6 fel dosbarthiadau cyfan neu grwpiau darllen.

Bydd angen i ysgolion ddewis un llyfr o'r rhestr i'w drafod ac un arall i'w gyflwyno fel hysbyseb. Cynhelir rownd sirol dan ofal y trefnwyr sirol, a bydd yr enillwyr sirol yn mynd ymlaen i'r rownd genedlaethol yn nhymor yr haf (gweler tud. 10).

Bydd yr ysgolion buddugol yn ennill tlws arbennig ynghyd ag un o'r gwobrau canlynol:

- Gwobr 1af – gwerth £200 o lyfrau
- 2ail wobwr – gwerth £150 o lyfrau
- 3edd wobwr – gwerth £100 o lyfrau

Sut mae'n gweithio?

Dyma 8 cam defnyddiol i esbonio'r cynllun a beth sydd angen i'r athrawon a'r plant ei wneud:

Cam 1

Cysylltwch â'ch trefnydd sirol i gofrestru i'r gystadleuaeth Gornest Lyfrau.

Cam 2

Porwch drwy'r detholiad o deitlau ar y rhestr briodol ac yna dewiswch eich teitlau o'r casgliad. Dewiswch un llyfr ar gyfer yr her drafod ac un arall ar gyfer yr her hysbyseb llyfr.

Cam 3

Archebwch eich llyfrau o'r llyfrgell neu siop leol (ceir gwybodaeth bellach ar ddiwedd y canllaw). Mae rhai o'r teitlau hefyd ar gael fel e-lyfrau.

Cam 4

Darllenwch a mwynhewch y llyfrau (fesul grŵp neu ddosbarth). Byddwch yn derbyn pecyn adnoddau o'r Cyngor Llyfrau sy'n cynnwys syniadau ar gyfer gweithgareddau sy'n gweithio ar draws y Meysydd Dysgu a Phrofiad, yn ogystal â phroffiliau Adnabod Awdur.

Cam 5

Ar ôl darllen, dewiswch aelodau ar gyfer eich tîm / criw trafod (uchafswm o 4 aelod) a chriw hysbyseb hyrwyddo / clip fideo creadigol (nid oes cyfyngiad nifer ar gyfer yr her hon).

Cam 6

Ewch ati yn eich grŵp o **4 i drafod** y llyfr yn fanwl.

Bydd angen creu / perfformio cyflwyniad ar ffurf hysbyseb. Gall y dosbarth cyfan fod yn rhan o greu a pherfformio **hysbyseb** ddigidol i annog darllenwyr eraill i fwynhau llyfr arall o'r rhestr.

Cam 7

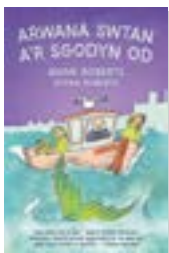
Bydd eich trefnydd sirol yn cysylltu â chi er mwyn trefnu dyddiad ar gyfer y rowndiau sirol. Mae'n ddigon posib y bydd y rhain yn cael eu cynnal dros Teams.

Cam 8

Bydd y timau llwyddiannus yn derbyn gwahoddiad i'r rownd derfynol. Bydd angen dewis uchafswm o **8 aelod** i fynychu'r rownd genedlaethol Gornest Lyfrau yn nhymor yr haf – 4 ar gyfer y criw trafod a 4 ar gyfer yr heriau ychwanegol, sef ysgrifennu broliant (uchafswm o 2), a darlunio clawr (uchafswm o 2). Ar gyfer y rownd genedlaethol mae croeso i'r grŵp trafod drafod llyfr gwahanol – gall hwn fod yn hunanddewisiad neu'n llyfr arall o'r rhestr ddarllen.

Rhestr Ddarllen

ar gyfer Blynyddoedd 5 a 6 Cyfrwng Cymraeg

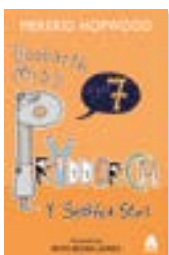

Enw: *Arwana Swtan a'r Sgodyn Od*
Awdur: Angie Roberts, Dyfan Roberts
Gwasg: Gwasg y Bwthyn

Disgrifiad: Dyma nofel fer a doniol dros ben gan awdur sy'n gwybod sut i ddi-ddori a phlesio plant. Mae pethau'n ddiflas iawn yng Nghaernarfon pan mae Arwana Swtan yn cyrraedd yno yng nghanol storm fawr i aros efo'i thaid, Taidi. Ond diolch i'r fôr-forwyn hynod honno, Swigi Dwgong, daw tro ar fyd i'r dre a'i phobol. Stori gyflym, glyfar a llawn hiwmor.

ISBN: 9781917006002 (1917006004)

Pris: £8.00

Enw: *Dosbarth Miss Prydderch: Y Seithfed Stori*
Awdur: Mererid Hopwood
Gwasg: Atebol

Disgrifiad: Mae Miss Prydderch a'i charped hud yn eu holau yn barod am antur newydd. Mae'r Haint wedi disgyn ar y wlad sy'n golygu bod rhaid i bawb fod yn ofalus yn yr ysgol a chadw pellter oddi wrth ei gilydd. Ond dyw hynny ddim yn stopio'r dosbarth rhag mynd ar antur i fyd arallfydol. Ac mae pethau rhyfedd yn digwydd yn y byd go iawn hefyd.

ISBN: 9781801063388 (1801063389)

Pris: £8.99

Enw: *Jac a'r Angel*
Awdur: Daf James
Gwasg: Y Lolfa

Disgrifiad: Mae Jac yn byw ym mhentref bach Bethlehem gyda'i dad-cu, ond mae'r Nadolig wedi ei ganslo ar yr aelwyd eleni. Felly pan ffrwydra angel allan o galendr adfent ei fam, a chynnig dymuniad iddo, mae'n edrych fel petai'r rhod yn troi. Ei ddymuniad? Cael chwarae rhan Mair yn sioe Nadolig yr ysgol. Ond pan mae'r Nadolig yn dechrau diflannu o'i gwmpas, a theulu'r Heroniaid yn chwalu ei gynlluniau, mae Jac yn gwneud darganfyddiad a fydd yn newid ei fyd – a'r Nadolig – am byth.

ISBN: 9781801063388 (1801063389)

Pris: £7.99

Enw: *Llanddafad*

Awdur: Gareth Evans-Jones

Gwasg: Y Lolfa

Disgrifiad: Dewch i gwrdd â Bet, brenhines y defaid; Enfys, y ddafad amryliw; Seren, y ddafad lawn steil; Tomos Tatws; Mari fach, a llawer mwy! Mae 12 stori yn y gyfrol hon, pob un yn canolbwyntio ar fis o'r flwyddyn, ac felly mae digon o amrywiaeth pynciau sy'n mynd â'r plentyn drwy'r flwyddyn ym myd fferm o ddefaid.

ISBN: 9781800993938 (1800993935)

Pris: £8.99

Enw: *Cyfras Genod Gwyrdd: Achub Afon!*

Awdur: Holly Webb – Addasiad gan Llio Elain Maddocks

Gwasg: Rily

Disgrifiad: Mae'r pethau bychain yn gallu gwneud gwahaniaeth MAWR! Mae Ffion yn cael sioc o weld yr holl sbwriel a llanast sy'n llenwi'r afon leol. Pan mae ci ei ffrind bron â boddi yn y dŵr, mae hi'n benderfynol o newid pethau er gwell. Ond sut y gall un person berswadio cymuned gyfan i achub yr afon?

ISBN: 9781804163931 (1804163937)

Pris: £6.99

Enw: *Hufen Afiach Dai*

Awdur: Meilyr Siôn

Gwasg: Atebol

Disgrifiad: Llyfr ysgafn i blant 8–11 oed a dilyniant i *Hufen Afiach*. Mae'r stori'n dilyn helyntion y cawr, Dai Bola Bach, a'i wraig, Blodwen Bling, y cwpwl anghyffredin sy'n rheoli canolfan awyr agored i blant o'r enw Gwersyll Hyll Glan Llan.

ISBN: 9781913245405 (1913245403)

Pris: £6.99

Hefyd ar gael fel E-lyfr

Rowndiau Sirol

Y Draffodaeth

- Prif nod yr her hon yw dangos bod y criw yn gallu trafod y cymeriadau, digwyddiadau, themâu a negeseuon y llyfr ynghyd â'r profiad darllen. Mae enghreifftiau o'r math o bwyntiau i'w hystyried wrth drafod ar y dudalen nesaf.
- **Nid paratoi / dysgu sgrïpt trafodaeth o flaen llaw yw'r bwriad.**
- Mae disgwyl i bob aelod gyfrannu i'r draffodaeth ac ymateb i sylwadau ei gilydd ac i gwestiynau penagored a sylwadau'r beirniad lle bo'n briodol.
- Bydd 4 aelod ym mhob tîm trafod.
- Bydd y sesiwn drafod gyda'r beirniad yn para tua 8 munud, a bydd y beirniad yn rhoi munud o rybudd cyn diwedd y draffodaeth.

Am beth fydd y beirniad yn chwilio?

Gwybodaeth

Gwybodaeth drylwyr am gynnwys y llyfr.

Y gallu i fynd dan groen y llyfrau, y stori a'r cymeriadau, lle mae hynny'n briodol.

Dealltwriaeth dda o neges a themâu'r llyfr.

Cyfeirio at ddarllen ehangach y tu hwnt i ofynion llyfrau'r gystadleuaeth, lle mae hynny'n briodol.

Mynegi Barn

Mynegi barn yn glir gan roi rhesymau gonest a theg.

Y gallu i holi, cytuno, ateb, anghytuno a herio'n gwrtais, lle mae hynny'n briodol.

Gwrando ac adeiladu ar sylwadau ei gilydd.

Cynnig sylwadau sy'n berthnasol i sylwadau eraill.

Trafod fel Grŵp

Y gallu i drafod yn annibynnol fel grŵp.

Cyfraniad cyfartal a chytbwys gan bob aelod o'r grŵp.

Trafod byrlymus.

Gallu ymateb i gwestiynau sy'n codi o'r draffodaeth.

Cywirdeb Iaith a Naturioldeb

Defnyddio geirfa, ymadroddion a chystrawennau Cymraeg.

Rhoddir 50% o'r marciau am y trafod yn y rownd sirol a 40% o'r marciau am y trafod yn y rownd genedlaethol.

Rowndiau Sirol

Engbreiffiau o bwytiau i'w trafod

- Oedd yna unrhyw beth yn benodol y gwnaethoch chi ei fwynhau am / yn y llyfr?
- Beth ddaliodd eich sylw chi am / yn y llyfr?
- Oedd unrhyw beth wnaethoch chi ddim ei fwynhau am / yn y llyfr?
- Sylwoch chi ar unrhyw batrymau yn y llyfr?
- Beth oedd eich argraffiadau cyntaf chi o'r llyfr?
- Ydych chi wedi darllen unrhyw lyfrau tebyg i hwn?
- Ddarlloech chi'r llyfr fwy nag unwaith?
- A wnaethoch chi fwynhau'r llyfr yn fwy neu'n llai ar ôl ei ailddarllen? Allwch chi egluro pam?
- Ydych chi'n credu y dylai pobl eraill ddarllen y llyfr yma fwy nag unwaith?
- Beth hoffech ei newid am y llyfr?
- Yn eich barn chi, i bwy mae'r llyfr hwn yn addas?
- Sut fasech chi'n disgrifio'r llyfr hwn i rywun yr un oedran â chi?
- Fasech chi'n argymhell y llyfr hwn i blant eraill? Pam hynny?
- Pa gymeriad oedd fwyaf diddorol i chi? Ym mha ffordd? Pam hynny?
- Petaech chi'n gallu cwrdd ag un cymeriad o'r llyfr, â phwy hoffech chi gwrdd? Pam hynny?
- Ydych chi'n credu bod y cymeriadau'n gredadwy? Pam hynny?
- Ble mae'r stori'n digwydd?
- Oes ots am hynny? Fyddai'r stori'n gallu digwydd mewn lleoliad gwahanol?
- Oedd y lleoliad yn bwysig i chi wrth i chi ddarllen?
- Beth ydych chi wedi ei ddysgu trwy ddarllen y llyfr hwn?
- Pa gwestiynau oedd gennych ar ôl darllen y llyfr hwn? Ydych chi wedi dod o hyd i atebion i'r cwestiynau hynny? Beth oedd yr atebion?
- Sut ydych chi'n credu bod darllen llyfrau ffeithiol yn wahanol i ddarllen ffuglen?
- Beth ydych chi'n credu yw'r peth pwysicaf am y llyfr yma?

Rowndiau Sirol

Hysbyseb Hyrwyddo – un o'r llyfrau ar y rhestr.

- Prif nod yr her hon yw dangos creadigrwydd a dealltwriaeth o gynnwys y llyfr. Bydd angen creu clip fideo yn hyrwyddo'r llyfr er mwyn apelio at gynulleidfa o blant o'r un oedran a'u hannog i'w brynu a'i ddarllen.
- Caniateir uchafswm o 3 munud ar gyfer y clip fideo.
- Nid oes rhaid i'r aelodau sy'n creu'r clip fideo fod yr un rhai â'r disgyblion fydd yn cymryd rhan yn y drafodaeth: mae'r dosbarth cyfan yn gallu cymryd rhan yn y gweithgaredd hwn.
- Tynnir un marc am bob 30 eiliad dros y 3 munud a ganiateir.
- Gallwch ffilmio perfformiad llwyfan NEU gallwch ffilmio mewn lleoliadau gwahanol – byddwch mor greadigol ag y mynnwch!
- Gallwch ddefnyddio sgrin werdd neu feddalwedd golygu fideo syml clip fideo (ar ffurf MP4). Ni fydd ansawdd y golygu yn cael ei feirniadu.

Am beth fydd y beirniad yn chwilio?

- Clip fideo sy'n cyfleu naws y llyfr ac yn annog y gynulleidfa darged i fynd ati i ddarllen y llyfr.
- Perfformiad bywiog gydag effeithiau dramatig amrywiol.
- Y gallu i daflu lleisiau ac i gyfleu neges yn glir – lleisiau uchel, clir a hyderus.
- Clip sy'n dal sylw ac yn llawn bwrlwm.
- Defnydd effeithiol o eirfa ar gyfer perswadio a hyrwyddo'r themâu o fewn y llyfr.
- Y gallu i weithio fel tîm – cyfle i bob unigolyn gyfrannu at y clip fideo.
- Caniateir y defnydd o feddalwedd golygu fideo syml gan y disgyblion.
- Ni fydd ansawdd y golygu yn cael ei feirniadu.

Rhoddir 50% o'r marciau am yr hysbyseb yn y rownd sirol a 40% o'r marciau am yr hysbyseb ar fideo yn y rownd genedlaethol.

Y Rownd Genedlaethol

Cyfle gwych i ddysgwyr ddod at ei gilydd i drafod llyfrau, profi'r wefr o fynychu gweithdy awdur a gwyllo eu hysbysebion ar y sgrin fawr! Cyn y diwrnod, bydd angen i athrawon ddewis **uchafswm o 8 aelod** ar gyfer y tîm.

- **4 aelod ar gyfer trafod llyfr** (llyfr o'r rhestr neu hunanddewisiad). Rydyn ni'n awgrymu 2 lond car i deithio i Aberystwyth i osgoi gorfod llogi bws.
- **2 aelod ar gyfer darlunio clawr blaen newydd ar gyfer llyfr.** Bydd y Cyngor Llyfrau yn darparu briff i ddysgwyr ar y dydd ac yn darparu offer darlunio. Bydd y dasg hon yn para 45 munud. Gweler y meini prawf isod (tudalen 12).
- **2 aelod ar gyfer ysgrifennu broliant.** Bydd y Cyngor Llyfrau yn darparu briff i ddysgwyr ar y dydd. Bydd offer ysgrifennu a geiriaduron ar gael. Bydd y dasg hon yn para 45 munud. Gweler y meini prawf isod (tudalen 11).

Bydd y timau sy'n cyrraedd y rownd genedlaethol yn gallu gwyllo fideos ei gilydd yn ystod y Sesiwn Sinema ac ymuno mewn gweithdy gydag awdur.

Rhoddir 40% o'r marciau am y clip fideo, 40% am y trafod, 10% am y broliant, a 10% am y clawr.

Bydd yr ysgolion buddugol yn ennill tlws arbennig ac un o'r gwobrau canlynol:

- Gwobrau 1af – gwerth £200 o lyfrau
- 2ail wobwr – gwerth £150 o lyfrau
- 3edd wobwr – gwerth £100 o lyfrau

Meini Prawf – Ysgrifennu Broliant

Dyma enghraifft o'r Meini Prawf a fydd ar gael yn y Rownd Genedlaethol. Darperir copi o'r llyfr, yn ogystal ag adnoddau fel papur a beiros.

Rydyn ni eisiau i chi ysgrifennu broliant newydd i'r llyfr yma ...

- sy'n rhoi syniad da o'r llyfr heb ddweud gormod – digon i dynnu sylw'r darllenwyr!
- sy'n cynnwys geirfa amrywiol a diddorol
- sy'n amlygu o leiaf un thema neu neges bwysig o'r llyfr
- sydd ddim yn fwy na 100 o eiriau
- sy'n annog darllenwyr i godi'r llyfr
- sy'n dangos creadigrwydd a syniadau gwreiddiol

Mae gennych chi tua 45 munud i gwblhau'r dasg hon.

Meini Prawf – Darlunio Clawr

Dyma enghraifft o'r Meini Prawf a fydd ar gael yn y Rownd Genedlaethol. Darperir copi o'r llyfr, yn ogystal ag adnoddau fel papur a phensiliau.

Rydyn ni eisiau i chi greu clawr newydd i'r llyfr yma ...

- sy'n cyfleu'r stori ond heb ddweud gormod – digon i dynnu sylw'r darllenwyr!
- sy'n ddeniadol a lliwgar
- sy'n greadigol
- sy'n amlygu o leiaf un thema neu neges bwysig o'r llyfr
- sy'n dangos syniadau gwreiddiol

Mae gennych chi tua 45 munud i gwblhau'r dasg hon.

Amserlen 2024–25

Rhannu rhestr o'r llyfrau a gwybodaeth am y gystadleuaeth

Medi/Hydrif 2024

Dyddiad olaf i gofrestru gyda'ch trefnydd lleol

5 Rhagfyr 2024

Rowndiau sirol i'w cwblhau erbyn

Dydd Gwener 23 Mai 2025

Trefnwyr sirol yn hysbysu'r Cyngor Llyfrau o'r canlyniadau sirol erbyn

Dydd Gwener 30 Mai 2025

Ysgolion i rannu fideos gyda'r Cyngor Llyfrau

6 Mehefin 2025

Rowndiau Cenedlaethol:

- Blynyddoedd 3 a 4 Ysgolion Cyfrwng Cymraeg ac Ysgolion Trawsieithol **17 Mehefin 2025**
- Blynyddoedd 5 a 6 Cyfrwng Cymraeg **18 Mehefin 2025**
- BookSlam Blynyddoedd 5 a 6 (cyfrwng Saesneg) **19 Mehefin 2025**

Bydd y rowndiau cenedlaethol yn cael eu cynnal yn Arad Goch, Aberystwyth, a bydd angen i dimau gyrraedd am 9.30 y bore.

Sut i archebu'r llyfrau

- O'ch llyfrwerthwr neu lyfrgell leol.
- Ar gwales.com. Byddwn yn talu comisiwn i siop lyfrau o'ch dewis.
- Trwy Swyddog Ysgolion y Cyngor Llyfrau. Byddwch hefyd yn cefnogi eich siop lyfrau leol: shoned.davies@llyfrau.cymru

Cofiwch gysylltu â ni os oes gennych chi unrhyw gwestiynau:

- **E-bost:** plant@llyfrau.cymru
- **Cyfeiriad:** Adran Llyfrau Plant a Hyrwyddo Darllen, Cyngor Llyfrau Cymru, Castell Brychan, Aberystwyth, Ceredigion SY23 2JB
- **Ffôn:** 01970 624151